

52. Yılında İbrahim Kaypakkaya'nın Ölümsüz Anısına: Z ve Alfa Kuşağının İbosu

17.05.2025 • Güncel Müdahaleler • Yeni Komünizm

Editörün Notu: Okumakta olduğunuz yazı, araştırmacı ve yazar Emrah Cilasun tarafından, 52. ölümsüzlük yılı vesilesiyle Yoldaş Kaypakkaya'nın anısına yazılmıştır. Öneminden dolayı, bu makaleyi okurlarımızla paylaşıyoruz.

Varsın, 50 küsür yıldır kimileri İbrahim Kaypakkaya'yı ve onun fikirlerini "yok" saysın.

Varsın, gerçek bir devrimin, komünist bir devrimin mimarıyla dalga geçsinler.

Alaya alsınlar, "köylü" desinler.

Üstüne üstlük "dogmatik", "subjektif", "sol sekte" gibi ithamları da eklesinler.

Varsın, "daha çocuktuk, ne bilecekti ki?" diye burun kıvrınsınlar...

Yarım asır sonra, "Halep oradaysa, arşiv buradadır."

Bilenler biliyor:

- Kemalizm'e dair,
- TKP'ye dair,
- Kürt milli meselesine dair,
- Devrimin yoluna dair,
- Ne Yapmalı'nın rolü ve bilincin dışarıdan taşınmasına dair,

- Kısacası komünist bir öncünün önemine dair...

İbrahim Kaypakkaya'nın yazdığı anıt eserle, revizyonist hasımlarının yazdıkları kıyas bile kabul etmez. Peki ya, sol içerisinde ilk kez dillendirilmiş çığır açıcı tahlillerine, uzak görüşlülüğüne ne demeli?

Mesela, İbrahim Kaypakkaya'nın 1972'de Ermeni Soykırımı'nı açıkça "Ermeni katliamı" olarak tanımlaması... Bu katliamla birlikte Ermeni burjuvazisinin mallarına el konulduğunu ve Türk kompradorlarının bu yolla palazlandığını belirtmesine ne demeli?

Mesela, Lenin'in "devrimci hayaller" sözünü izleyerek, "Kürt bölgesinde çeşitli alanlarda kızıl siyasi iktidarların doğduğunu düşünelim" demesi; ardından "Batı'da devrimin çok daha yavaş geliştiğini varsayarak, bu durumda Doğu'nun ayrılması devrimi hızlandıracak ve güçlendirecektir" demesi ne anlama gelir?¹

Mesela, Perinçek grubundan ayrılmadan hemen önce bir kadroyu (Kabil Kocatürk) Hakkâri'ye yollayıp bölge hakkında rapor istemesi ve gelen raporda yer alan "son derece bakir, kuş uçmaz kervan geçmez bir bölge" tespitine cevaben, "Tam da aradığımız esas çalışma alanı burasıdır" demesi ne derin bir öngörüdür!²

Yine, köylü kadınlarının partiye üye yapılması önerisini getirdiğinde, yoldaşlarının burun kıvrması karşısında, "Yeraltı kütüphaneleri oluşturur, bu insanları teoriyle kuşatır, onlara sorumluluk verirsek bizi buralardan zor atarlar" demesi ne kadar haklıdır!³

Veya Şubat 1972'de Nixon'un Pekin ziyaretine dair, Muzaffer Oruçoğlu'na "Nixon, bükemediği eli sıkamak için Pekin'e gitti" demesi, dünya gelişmelerini izlediğini ve enternasyonalist bir perspektife sahip olduğunu göstermez mi?⁴

1987'den bu yana yaptığım araştırmalara dayanarak, İbrahim Kaypakkaya'nın henüz 22-24 yaşlarında bu derinliklere ulaşmasının iki sebebi olduğunu düşünüyorum:

1. Üstün matematik ve fizik bilgisi sayesinde geliştirdiği soyutlama yeteneği,
2. Bu yetiyi Marksist bilimle bütünleştirmesi.

Hasımları ve geçici yol arkadaşları olan “yorgun İbocular”ın anlayamadığı, kabullenemediği ve küçümsemeye çalıştığı gerçek budur. Kaypakkaya, kendi kuşağının en devrimci ve en komünist önderiydi; ve diğer yitirdiğimiz 68’liler gibi bedelini canıyla ödedi. Geri kalanlar ise, dünya koşullarının etkisiyle — sosyalist Çin’in yıkılması, devrimlerin gerilemesi ve emperyalist savaş ortamı — ne yazık ki devrimi terk ettiler. Bugün bu kuşağa “Boomer” deniliyor.

Yeni Komünizm’in mimarı Bob Avakian’ın dediği gibi:

“Bu jenerasyonun pek çoğunun (hepsi değilse de) oryantasyonu bozuldu ve kendilerini Fransızların *récupéré* dediği duruma soktular; yani egemen sınıfların kanatları altına girdiler...”⁵

Tarih tekerrür etmiyor ama geçmişle bugün arasında kimi paralellikler oluşuyor. Devrime ve genel anlamda toplumun yönüne duyulan duyarlılığın eksikliği, kuşaklar arası bir tartışmaya dönüşüyor. “Boomer” kuşağı ile X, Y, Z kuşakları arasında süregelen bu yorucu ve kahredici tartışma, esasen kapitalist sömürüden dikkatleri başka yöne çekiyor.

Avakian’ın dediği gibi:

“Sorun kuşaklar değildir. Çünkü jenerasyonlar, sınıf, millet, cinsiyet gibi farklılıklarla şekillenir ve homojen değildir. Her jenerasyon, egemen ekonomik sistemin içinde, onun dinamikleri, toplumsal ilişkileri ve kültürel yapısıyla deneyimlenir.”⁶

Ve işte bugün, her devrin klasik “Bu kuşakta iş yok” ezberi boşa çıktı. 68 ve 78 kuşağına mensup “Boomer”ların Z kuşağını küçümsemesi 2013’te, Gezi’de duvara tosladı; Z kuşağının Alfa kuşağını küçümsemesi ise 19 Mart’ta Saraçhane’de...

Özellikle sosyal medyada cevval olan, “Boomer”ları tiye alan Z ve Alfa kuşağı sadece sokakta değil; üniversitede, lisede, sosyal mecralarda da devlete meydan okumakla kalmadı — çok önemli bir şey daha yaptı.

- Siyasal İslam’a karşı,
- Kemalist, Türk şoveni, “laik” cenahta yer alanlara karşı,
- Reformist siyasete karşı,
- Kürt halkının iradesini masada teslim edenlere karşı,

- Kısacası tüm tasfiyeciliğe karşı...

İsyanın, direnişin, devrimin kutup yıldızı olarak İbrahim Kaypakkaya'yı içgüdüsel biçimde öne çıkardılar. Bu, hem gurur verici hem de umut verici bir tavidir. X platformundaki (eski Twitter) Kaypakkaya paylaşımları, milyonlara ulaşarak büyük etki yarattı. Bu, başlı başına incelenmesi gereken bir olgudur.

2023'te, İbrahim Kaypakkaya'nın katledilişinin 50. yılı vesilesiyle hazırladığım İbocular Albümü'nde şu tespiti yaptım:

“İbrahim Kaypakkaya'nın fikirlerinden, Vartnik baskınından ve işkencede gösterdiği kararlılıktan etkilenen kahir ekseriyeti kır kökenli köylü, öğretmen ve öğrencilerden oluşan, şehirlerde ise yine kırdan göç etmiş gecekondu ahalisinin oluşturduğu, tali planda ise işçilerin yanı sıra şehirli küçük burjuva sanatçı, aydın, üniversite ve lise öğrencilerinin vücuda getirdiği bir sosyal akım yükselmek teydi... Örgütlenme çabalarının kontrolünden bağımsız, bu kendiliğinden gelişen ve büyüyen sosyal akım, devrimci kamuoyunda 'İBOCULAR' olarak adlandırıldı. Ve ne ilginçtir ki, gittikçe büyüyen bu sosyal akımın beslendiği esasen iki eser vardı: Birincisi Nihat Behram'ın Ser verip Sır Vermeyen Yiğit adlı eseri. Diğeri ise Aşık Emekçi'nin 'Selam Olsun Halk İçin Ölenlere' adlı kasetiydi.”⁷

Bugün, Z ve Alfa kuşaklarının sosyal medyada Kaypakkaya görsellerini paylaşması, yeni bir “İbocular” akımına dönüşür mü? Bu soruya net yanıt vermek için erken. Ancak kesin olan şu ki: Evrim yasası sadece doğaya değil, insana da işler.

Kaypakkaya'nın fikirlerinin, 21. yüzyıl devriminin ihtiyaçlarına uygun biçimde güncellenmesi şart. Elimizde Bob Avakian'ın mimarı olduğu Yeni Komünizm ve onun zengin literatürü var. Bu zımba gibi, deli fişek kuşaklara devrimci kültürü verecek sanatçılarımız, rapçilerimiz, mangacılarımız ve entelektüellerimiz de var. Velhasıl, küçümsenmeyecek bir Z ve Alfa kuşağıyla karşı karşıyayız.

Ve Avakian'ın sözleriyle noktalayacak olursak:

“Çözüm bir jenerasyonun gerçek ya da hayali bazı eksikliklerini ve hatalarını suçlayarak elde edilemez. Bunların çözümü, ancak bütün gözbağlarının sökülmesi ve temel problemin ne olduğunun anlaşılmasıyla mümkündür. İnsanlığın kitlesel olarak maruz kaldığı korkunç acılara, yüzleşmek zorunda kaldığı devamlı büyüyen krizlere geleceğin büyük bir tehlikeye atılmasıyla, bu sistemin sınırları içinde ‘daha iyi liderler’ seçerek ya da reformlar yaparak cevap verilemez. Yalnızca gerçek bir devrim, radikal derecede farklı ve çok daha iyi bir dünyayı hedefleyerek bu sistemi devirecek bir devrim kitlelerin ve insanlığın tümünün temel çıkarları doğrultusunda bu sorunlara çözüm getirebilir. Ve bunun gerçekleşmesine yönelik bir şansımızın olabilmesi, dünyayı anlama ve onu değiştirebilme yolunda tutarlı, bilimsel bir yaklaşımı gerektirir. Bu sayede problemlerimizin nedenleri olarak ‘jenerasyonlar’ gibi ifadelerin ötesinde düşünebiliriz ve de buna gerçek bir çözüm getirebiliriz: Bu da gerçek bir devrim ve bu devrimin açacağı yolda oluşacak yeni bir toplum ve dünyadır.”⁸

Dipnotlar:

[1] İbrahim Kaypakkaya, Seçme Yazılar, Ocak Yayınları, İstanbul, 1978, s. 247<https://partizanarsiv10.net/wp-content/uploads/2024/02/ibrahim-kaypakkaya-secme-yazilar-ocak-yayinlari.pdf>

[2] Kırmızı Gül Buz İçinde belgeseli için yürütülen araştırma esnasında Nisan 1997’de Kabil Kocatürk ile yapılan mülakattan.

[3] Kırmızı Gül Buz İçinde belgeseli için yürütülen araştırma esnasında Ocak 1996’da Muzaffer Oruçoğlu ile yapılan mülakattan.

[4] 21 Nisan 2025’de, Muzaffer Oruçoğlu’na, Şubat 1972 tarihli Nikson’un Pekin ziyaretine dair Kaypakkaya’nın görüşlerinin sorulması üzerine verdiği cevaptan.

[5] <http://localhost/yenikomunizm/boomer-jenerasyonlar/?print=pdf>

[6] Agy.

[7] Emrah Cilasun, İbocular, Ayrışım Yayınları, İstanbul, s. 59-61

[8] Agy.